

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

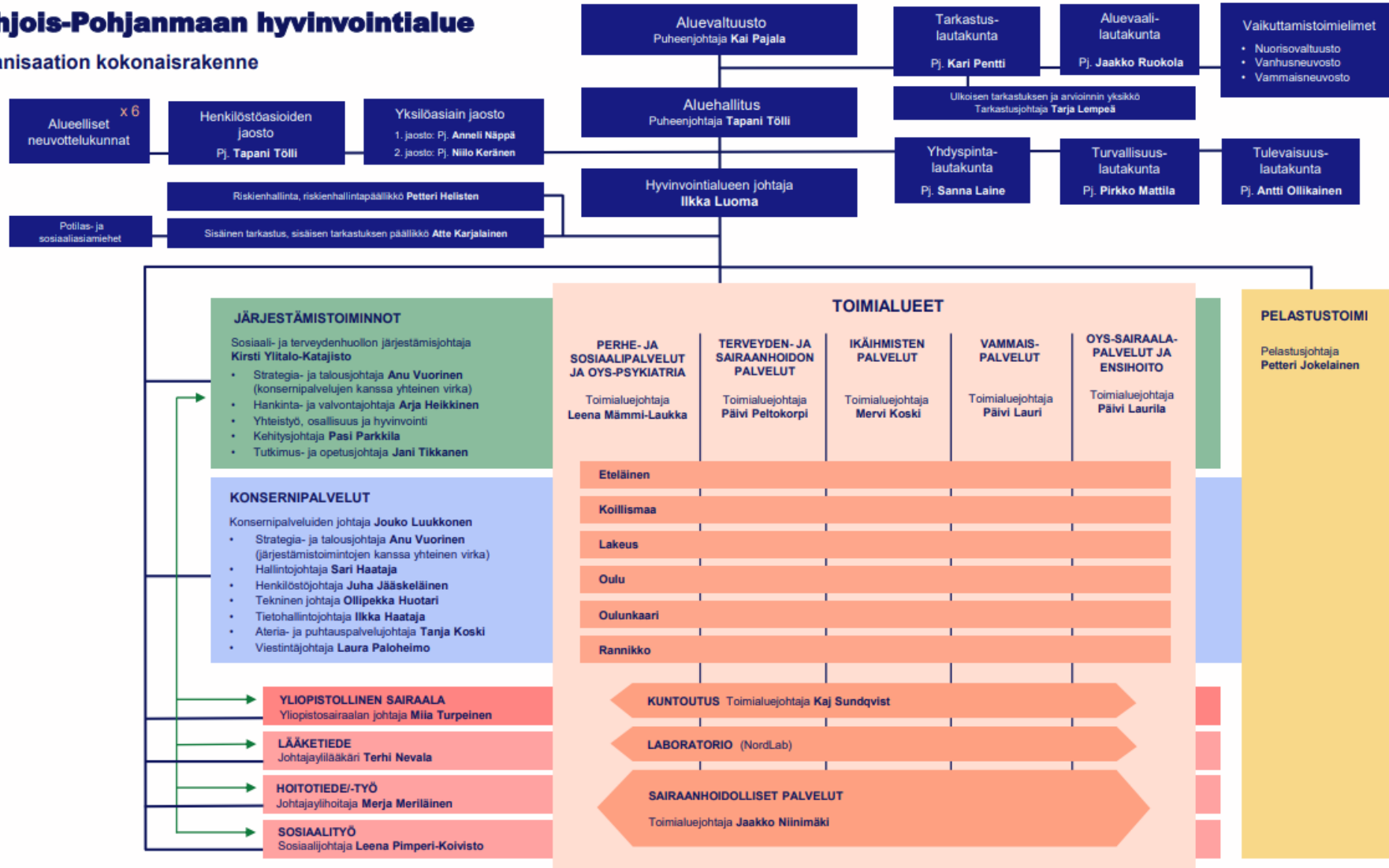
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue työllisyysalueiden yhteistyökumppanina - Työkyvyn tuki osana asiakaspalvelun järjestämistä työllisyysalueilla

Palvelualuejohtaja Mirva Salmela, Perhe- ja sosiaalipalvelut, Oys – psykiatria - toimialue

Projektipäällikkö Markus Pekkala, Työkykyohjelma

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Organisaation kokonaisrakenne

Organisaatioita koskevat muutokset

Toimintaympäristön, palvelutarpeiden ja lainsäädännön muutokset

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämissuunnitelma 2023-2025

Aluevaltuuston hyväksymä 17.10.2022

3.2 Tarpeen mukaisten sote-keskusten palvelut

Sosiaali- ja terveyskeskuksesta ihminen saa tarvitsemansa palvelut eri ammattilaisilta. Hyödynnämme digitaalisten palvelujen mahdollisuuksia ja erityistason konsultaatioita. Siirrämme palvelujen painopistettä perustasolle ja ehkäisevään toimintaan, jotta erikoissairaanhoidon ja vaativien erityispalveluiden tarve vähenee.

Sote-keskuksen palveluita ovat muun muassa perusterveydenhuollon, suun terveydenhuollon, sosiaalityön ja muun sosiaalihuollon palvelut, perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut, avokuntoutuspalvelut, kansansairauksien ehkäisy sekä neuvolapalvelut. **Määrittelemme sote-keskusten palveluvalikoiman, laajuuden ja resurssit** huolellisesti.

Hyödynnämme ja käytössä olevia **sähköisiä palveluita** ja käynnistämme **digitaalisen sote-keskuksen** palvelut ensi vaiheessa perusterveydenhuollon vastaanotto toimintaan hoitoon pääsyn parantamiseksi. Laajennamme digitaalisen sote-keskuksen koskemaan myös sosiaalipalveluita. Digitaaliset palvelut mahdollistavat asiakkaille mahdollisimman esteettömän, joustavan, ajasta ja paikasta riippumattoman asiointikanavan.

Haluamme sujuvoittaa **asiakkaan ohjautumista oikealle ammattilaiselle** jo ensikontaktissa ja matalalla kynnyksellä. Sovitamme yhteen **paljon palveluita tarvitsevien palvelut** ja hoidon sekä vahvistamme **hoidon jatkuvuutta erityisesti pitkäaikaissairaille**. Meillä on **omatyöntekijä- ja omatiimi-mallit** käytössä. Vahvistamme ennaltaehkäisyä ja varhaista tukea. **Arvostamme asiakkailta saamaamme palautetta** ja osallisuutta toimintamme kehittämisessä. Seuraamme ja arvioimme toimintamme vaikuttavuutta.

Rakennamme yhteistyömallit kuntien, järjestöjen, yritysten, seurakuntien, KELAn ja TE-hallinnon kanssa.

Huomaa nämä

- Sote-keskus kokoaa palvelut yhteen
- Digitaalinen sote-keskus palvelee joustavasti
- Paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden hoidon ja palvelujen yhteensovittaminen
- Omatyöntekijä- ja omatiimi-mallit käytössä
- Yhteistyömallit eri sidosryhmien kanssa

Tilannekuvaa alueelta

Työllisyystilanne Pohjois-Pohjanmaalla

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta **11,5%** yhteensä **21 789**. Työttömyysaste vaihteli maakunnassa Limingan ja Reisjärven 7,4 %:n sekä Pudasjärven 14,5 %:n välillä. Oulussa työttömyysaste oli 13,2 %

Työttömistä **pitkäaikaistyöttömiä 7076**, alle 25 –vuotiaita 3388, vammaisia ja pitkäaikaissairaita 2685, yli 50 –vuotiaita 6516. Työttömiä miehiä enemmän kuin naisia.

Nuorisotyöttömyys 15,8% miehillä ja naisilla 11,7% Koko maassa vastaavat 13,6% ja 9,0%.

THL:n Kouluterveyskyselyn mukaan Yli 30%: lla pohjoispohjalaisista lapsista / nuorista on vähintään toinen vanhempi työttömänä (2021).

Lähde:
Sotkanet,
Työllisyyskat
saus
06/2023

Terveys ja hyvinvointi

- THL ikävakioitu sairastavuusindeksi 120,8 (2019), kokoa maa 100 → kuulumme kolmen ”sairaimman” maakunnan joukkoon

Elämänlaatunsa hyväksi tuntevien osuus (EuroHis8) 54,4% (20-64 -vuotiaat).

76% on tyytyväisiä työhönsä ja työelämään.
(ns.MAE -kysely)

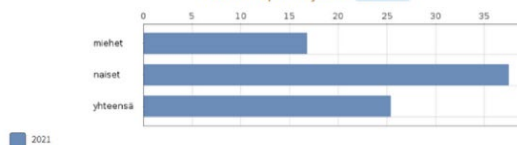
Terveytensä keskitasoisiksi tai huonommaksi kokevien osuus 31,2% 20-64 -vuotiaasta väestöstä (2020)

Ammattikoulun 1. ja 2. asteen **opiskelijatyöistä** 37,5% ja myös lukion 1. ja 2. asteen opiskelijatyöistä 30,3% kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi.

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

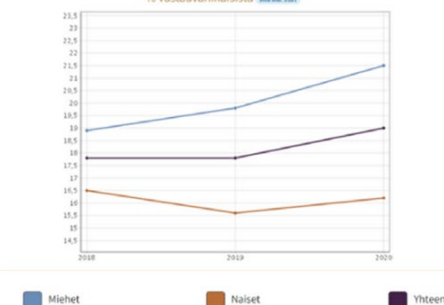

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

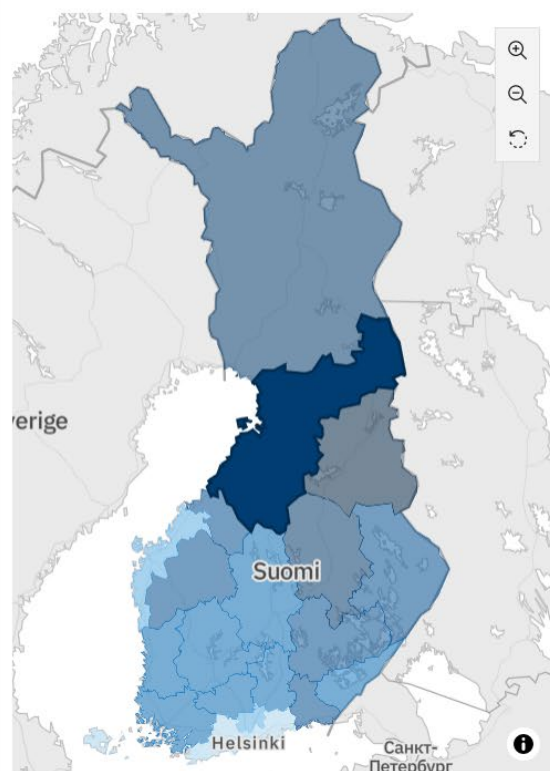
Syrjäytymisriskissä olevien pohjoispohjalaisten 18-24 vuotiaiden nuorten (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) määrä (19% v. 2020) on nousussa, etenkin nuorten miesten (21,5%) osuus. (Sotkanet)

Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavakäisistä

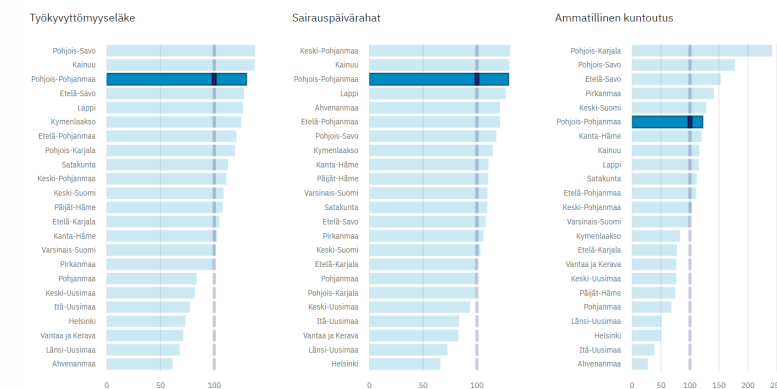

Työkyky/työkyvyttömyys

Kansallinen terveyst indeksi - Työkyvyttömyysindeksi

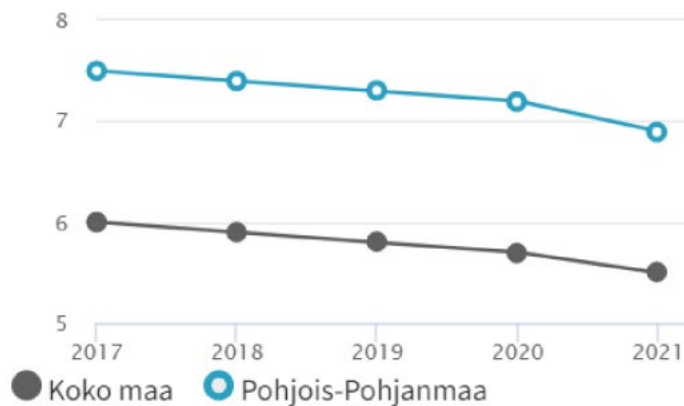

Kansallinen terveyst indeksi - Työkyvyttömyyden osaindeksit

Työkyvyttömyyseläkettä saavia 6,9% 16-64-vuotiaista, koko maassa 5,5%.

Vuosien vertailu

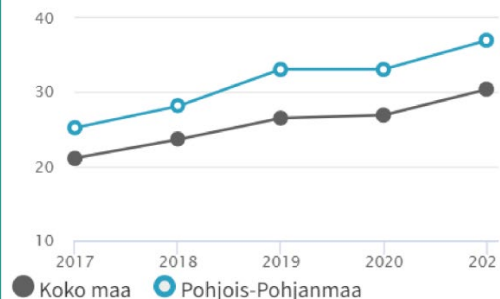
Suomen työkyvyttömyyseläkkeensaajat sairauden mukaan

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

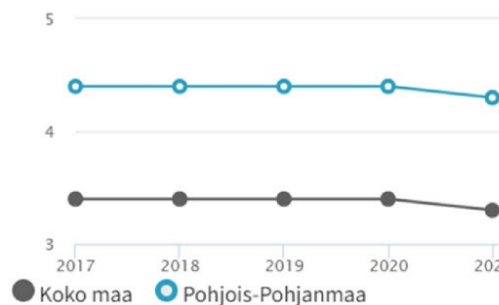
Aika	Sairauspääryhmä	Asuinmaa
		Yhteensä
2021-12	V F00-F99 Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt	9 426
	XIII M00-M99 Tuki- ja liikuntael. sekä sidekudoksen sair.	3 286
2020-12	V F00-F99 Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt	9 517
	XIII M00-M99 Tuki- ja liikuntael. sekä sidekudoksen sair.	3 448
2019-12	V F00-F99 Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt	9 503
	XIII M00-M99 Tuki- ja liikuntael. sekä sidekudoksen sair.	3 668
2018-12	V F00-F99 Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt	9 547
	XIII M00-M99 Tuki- ja liikuntael. sekä sidekudoksen sair.	3 866

**Mielenterveys-
perusteisesti
sairauspäivärahaa
saaneet 25-64
vuotiaat 37/1000
(2021)**

Vuosien vertailu

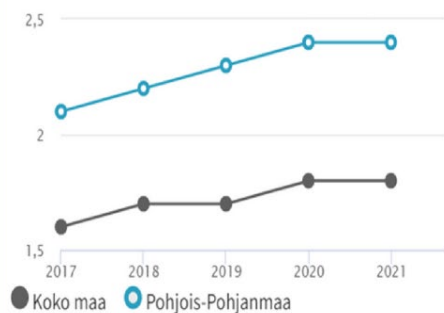
Vuosien vertailu

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavia 4,3% 25-64 vuotiaasta väestöstä, koko maassa 3,3%.

! Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavia 2,4% 18-34 vuotiaasta väestöstä, koko maassa 1,8%.

Vuosien vertailu

Noin joka kolmas (29,3%) yli 20 -vuotias kokee työkykensä heikentyneeksi.

Noin joka neljäs (25,4%) yli 20 -vuotias ei usko jaksavansa työskennellä vanhuseläkeikään saakka.

Johtopäätökset

→Työkyvyn tuen palveluille kova tarve!

Huomiota kiinnitettävä etenkin nuorten ja nuorten aikuisten, vammaisten ja maahanmuuttajien työkyvyn ja osallisuuden edistämiseen sekä mielenterveysperusteisen työkyvyttömyyden ehkäisemiseen

”Työikäisen väestönosan merkitys hyvinvointiyhteiskuntamme ylläpitämisessä on olennainen. Työikäisten suhteellisen osuuden väheneminen ja työkyvyn heikkeneminen johtavat verotulojen vähenemiseen ja sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvamiseen aiheuttaen haastavan tilanteen.

Työikäisen väestön työ- ja toimintakyvyn turvaaminen on keskeinen tekijä haasteen ratkaisemisen kannalta. ”

Lähde: [Työikäiset hyvinvointialueella -tarkistuslista auttaa hyvinvointialueita ottamaan huomioon työikäiset ja työkyvyn - Sosiaali- ja terveysministeriö \(stm.fi\)](#)

Työkyvyn tuki hyvinvointialueella

Hyvinvointialue järjestää ja resursoi työkyvyn tuen palvelut sote-keskuksissa

Hyvinvointi- alue

Varmistaa työ- ja toimintakyvyn palvelut osana sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita kaikille työikäisille.

Linjaa työ- ja toimintakykyä koskevat tavoitteet hyvinvointialueen strategiaan ja määrittää palvelukokonaisuudet ja -ketjut.

Resursoi palvelut alueella. Johtaa ja ohjaa yhteistyöverkostoja.

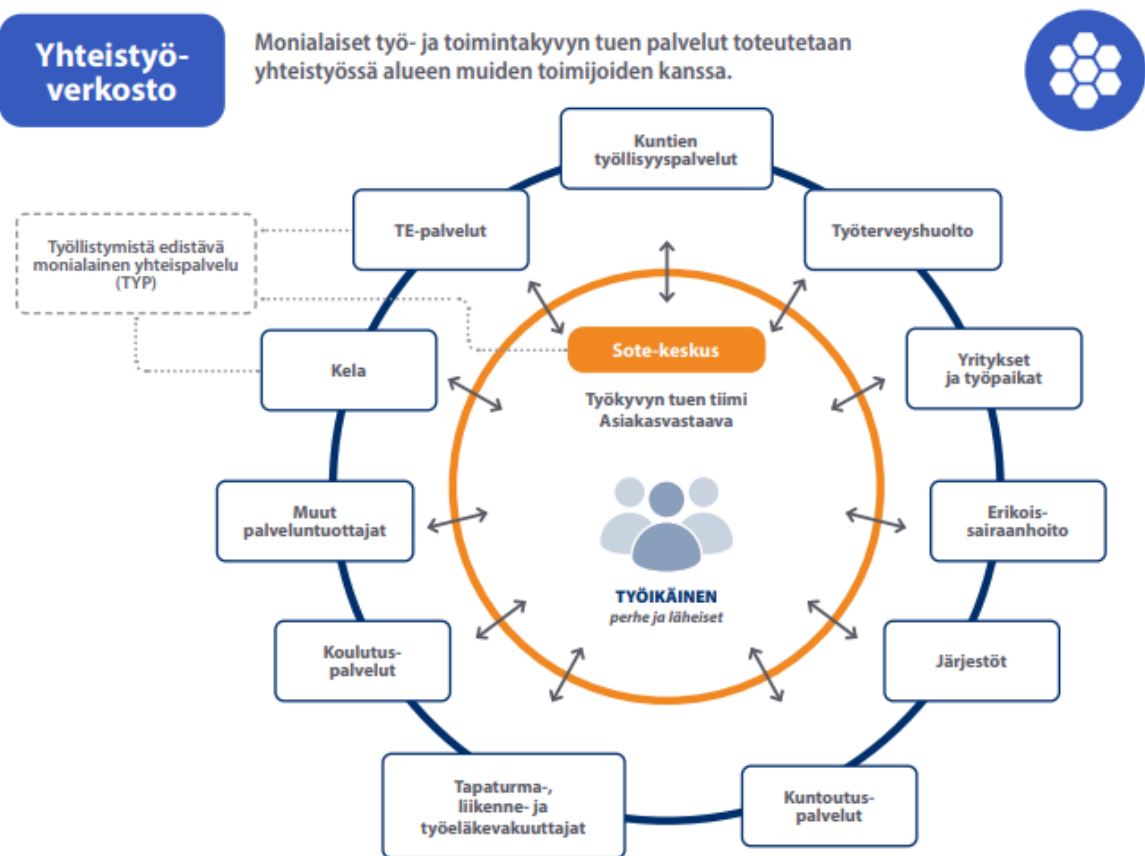
Sote- keskus

Toteuttaa moniammatillisen palvelukokonaisuuden, jossa asiakkaan työ- ja toimintakyvyn tuen tarve tunnistetaan ja palvelut sekä palveluketjut toimivat asiakaslähtöisesti.

Yhteistyö- verkosto

Monialaiset työ- ja toimintakyvyn tuen palvelut toteutetaan yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa.

Lähde: Työkyvyn tuki -koulutus, Työterveyslaitos 2022

Sote-keskusten työkyvyn tuen palvelut

Esim.

- Työttömien terveystarkastukset
- Kuntouttava työtoiminta
- Sosiaalinen kuntoutus
- Lääkinnällinen kuntoutus
- Työllistämistä edistävä monialainen yhteispalvelu
- Toimintakyvyn/ palvelutarpeiden arviointi,

Nykytilassa kehitettävää...

- Työikäisten palvelujärjestelmä on pirstaleinen → palveluita on paljon mutta ne ovat vaikeasti "löydettävissä" ja niitä ei yhteen soviteta tehokkaasti
- Työikäiset eivät saa työkyvyn tuen palveluja yhdenvertaisesti, tarpeen mukaisesti ja oikea-aikaisesti
- Palvelupolkujen jatkuvuus
- Työttömien terveystarkastuksia tehty 2,4% työttömistä
- Terveystilaa ja työkykyä ei selvitetä tarpeeksi perusteellisesti, jolloin ongelmia ja myös voimavaroja jää piiloon
- Avoterveydenhuollossa mielenterveysperusteiset vastaanottokäynnit "ajaneet tuki- ja liikuntaelinperusteisten vastaanottokäyntien ohi"
- Ammatillinen kuntoutus yleisimmin käytetty kuntoutusmuoto alueen työikäisillä
- Kohtaanto-ongelma: työtehtävien sisältö ja työnhakijoiden resurssit eivät kohtaa
- Työllisyyden erityisryhmiä ovat pitkäaikaistyöttömät, vammaiset ja maahanmuuttajat, joiden osaamista ei tunnisteta ja hyödynnetä riittävästi työelämässä. Tukea tarvittaisiin työnhakijalle ja työnantajalle.

Kehittämistyötä ohjaa

- Tilannekuva alueen työikäisestä väestöstä
- Valtakunnallinen työkykyohjelma 2019-2023 (TEM ja STM)
- Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen strategiset tavoitteet, painopisteet ja periaatteet
 - “Ihmistä varten” → osallisuus, varhainen tuki, tarpeenmukaiset palvelut ja palvelujärjestelmän yhteensovittaminen
 - “Vaikuttavasti yhdessä” → palveluverkoston uudistaminen yhteistyössä kuntien, yritysten ja järjestöjen kanssa.
- Yhteisövaikuttavuuden viitekehys/toimintamalli
- Lait ja asetukset (mm. em. Terveystieteidenlaki)

Hankkeessa hyödynnetään:

- Oulussa toteutuneessa Palo (palveluintegraatiomalli työikäisille) –hankkeessa kehitettyä toimintamallia ja saatuja kokemuksia.
- Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteiden -hankkeen eri kehittämisohjelmien yhteistyönä tehtyä työkyvyn tuen monialaista mallia ja kehittämistyötä.

Markus jatkaa...

Ratkaisu: Työikäisten palveluiden yhteensovittaminen